

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

4.6.2026

Hallintovaliokunta

Hav@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto asiassa HE 63/2026 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista terveydenhuollon yksiköistä

Yleistä

Hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköistä. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköistä. Samalla laki lapseen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä kumottaisiin. Ehdotettu laki rakentuisi kumottavan lain perusratkaisuille.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollossa toimivista yksiköistä, jotka avustaisivat esitutkintaviranomaisia, syyttäjää ja tuomioistuimia lapsiin liittyvien rikosten selvittämisessä sekä tuomioistuimia erityisen vaativien huoltoriitojen selvittämisessä. Käytännössä näitä tehtäviä hoitaisivat lasten ja nuorten oikeuspsykologian ja -psykiatrian yksiköt, jotka nykyisin toimivat kumottavan lain mukaisina tutkimusyksikköinä.

Ehdotetun lain soveltamisala olisi laajempi kuin kumottavan lain, sillä ehdotettua lakia sovellettaisiin myös muihin rikoksiin kuin seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksiin ja yksiköiden tehtävät laajenisivat tietyiltä osin koskemaan myös lapsia, joita epäillään rikoksesta tai joita on tarpeen kuulla rikoksen todistajana.

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto asiassa

Sisäministeriö pitää hallituksen esityksen luonnoksessa esitettyjä muutoksia ja tavoitteita kannatettavina. Poliisin työn kannalta merkityksellistä ehdotuksessa on, että ehdotetussa laissa säädettäisiin yksikön tehtäväksi laatia yhteenveto niistä lasta koskevista olennaisista tiedoista, joilla on merkitystä arvioitaessa mihin toimiin esitutkinnassa ryhdytään ja kuinka kiireellisesti nämä toimet tulee tehdä. Nykyistä seri-lakia on tulkittu eri tavoin siltä osin, kun on arvioitu, onko yksiköillä nykyisin tiedonsaantioikeutta poliisin jo ennen yksikössä mahdollisesti käynnistyvää tutkimusta tarvitsemiin tietoihin. Ehdotetut muutokset

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@govsec.fi
www.intermin.fi

selkiyttäisivät tätä tilannetta ja samalla varmistettaisiin, että poliisi saisi tarvitsemansa tiedot yksikön kautta maanlaajuisesti. Sisäministeriö yhtyy hallituksen esityksessä esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan tiedonsaantia voidaan pitää välttämättömänä esitutinnan oikeanlaisen suuntaamisen ja kiireellisuuden arvioimisen kannalta.

Poliisin työn kannalta esityksessä merkityksellistä on myös se, että ehdotetun lain soveltamisala kattaisi tulevaisuudessa muutkin rikokset kuin seksuaali- ja pahoinpitelyrikokset. Näin ollen poliisi voisi siten tarvittaessa hyödyntää yksikön osaamista ja asiantuntemusta myös tilanteissa, joissa epäillään esimerkiksi työperäistä ihmiskauppaa, laitonta uhkausta tai vapaudenriistoa. Esityksen myötä yhä useamman rikosepäilyn kohdalla voitaisiin hyödyntää yksiköillä olevaa erityisasiantuntemusta. Yksiköiden erityisasiantuntemuksen laajemmalla hyödyntämisellä voidaan arvioida edistettävän rikosten selvittämistä ja turvattavan lasten asianmukaista kuulemistä sekä parannettavan viranomaisten valmiuksia arvioida epäillyn syyllisyyttä tukevia ja sitä vastaan puhuvia seikkoja.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan esityksellä voidaan arvioida olevan myönteisiä vaikutuksia rikostorjunnan eri osa-alueille, kuten rikosten estämiselle, paljastamiselle ja selvittämiseksi. Rikosten estämiseksi oleellista olisi se, että moniammatillista yhteistyötä vahvistamalla tuettaisiin lasten pääsyä palveluiden piiriin. Tarjoamalla uhrille tukea haitallisten kokemusten käsittelemiseksi voidaan vahvistaa henkilön valmiuksia torjua myöhemmin elämässä henkilöön kohdistuvaa haitallista tai lainvastaista toimintaa ja sitä kautta ehkäistä henkilön joutumista uudelleen rikoksen uhriksi. Alaikäisten epäiltyjen kohdalla palveluihin pääsemistä tukemalla voitaisiin mahdollisesti ennaltaehkäistä henkilön tulevaa rikollisuutta.

Ehdotetun lakiehdotuksen myötä poliisin lisäksi myös muu esitutkintaviranomainen voisi pyytää OiPsy-yksikön apua esimerkiksi lapsen kuulemiseen, mitä voidaan pitää positiivisena ja kannatettavana. Käytännössä tämä tarkoittanee sitä, että erityisesti rajavartioviranomaiset voisivat jatkossa tarvittaessa hyödyntää yksiköiden erityisosaamista lasten haastattelemisessa esimerkiksi tilanteissa, kun selvittettävänä on laittoman maahantulon järjestäminen ja siihen liittyvä ihmiskaupparikos tai muu rikoslain 25 luvussa tarkoitettu vapauteen kohdistuva rikos. Edellä mainitut rikokset ovat harvinaisia, joten esityksen vaikutus rajavartioviranomaisten kannalta jäänee hallituksen esityksessä todetulla tavalla käytännössä vähäiseksi.

Esityksessä THL:n tehtäväksi säädettäisiin ohjata, kehittää ja seurata yksiköiden toimintaa, osallistua lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevaan kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä kouluttaa lasten kanssa työskenteleviä tahoja lapsiin kohdistuvasta väkivallasta ja sen tunnistamisesta. Sisäministeriö toteaa, että esitetyt ehdotukset tukevat oletettavasti yksiköiden toiminnan koordinoimista sekä tukevat tasapuolisten palveluiden saamista valtakunnallisesti.

Muilta osin poliisiosastolla ei ole lausuttavaa.

Poliisitarkastaja

Arto Hietanen

Jakelu	Eduskunta, Hallintovaliokunta
Tiedoksi	Sisäministeri Rantanen Kansliapäällikkö Sarasmaa Valtiosihteeri Tamminen Erityisavustaja Kerttula Erityisavustaja Kinnunen Johdon sihteeri Söderman Johdon sihteeri Landström Johdon sihteeri Mäkiprosi SM Oikeusasiat